

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ "НАЦИОНАЛНИ ПАРК КОПАОНИК"

**ГОДИШЊИ ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА РИБАРСТВА НА
ПОДРУЧЈУ НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА КОПАОНИК ЗА
2009.ГОДИНУ**

УВОД

Годишњи програм унапређења рибарства на подручју Националног парка Копаоник урађен је на основу "Средњорочног програма унапређења рибарства Националног парка Копаоник за период од 2006 до 2011 године"

Имајући у виду основне одредбе Закона о заштити животне средине и Закона о националним парковима овај програм пре свега садржи мере за заштиту аутохтоних врста риба, посебно угрожених врста и осталих акватичних организама и повећање њихове бројности. Самим тим није дозвољено уношење нових врста риба и других организама у воде Националног парка Копаоник.

Реализацијом овог програма основни рибљи фонд у водама Националног парка Копаоник би се увећао а самим тим и обогатио рибом речне токове целокупног масива Копаоник.

У свим водама Националног парка поточна пастрмка представља аутохтону врсту чија је популација након реализације предходног Средњорочног програма достигле ниво близу оптималног за ове врсте вода. На ову чињеницу указују резултати истраживања и мониторинга у предходним годинама.

Основно гесло спровођења овог програма односно мера за заштиту је очување и унапређивање вода Националног парка Копаоник.

-очувати изворну флору и фауну.

1.ОСНОВНЕ ХИДРОГЕОГРАФСКЕ, БИОЛОШКЕ, ФИЗИЧКЕ И ДРУГЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ВОДА РИБАРСКОГ ПОДРУЧЈА

1.1.Хидрогеографске карактеристике подручја НП Копаоник

Хидролошку мрежу Копаоника чине типични планински потоци и мање реке, а које по свом хидроеколошком статусу имају карактер ритрона. Водотоци се разилазе са централног масива на следећи начин: према северу отиче Гобељска река, као и два мања потока од којих настаје Самоковска река. Према истоку отиче Брзећка река и Дубока, а према западу два високопланинска потока Барски и Лисински, који се састају у клисури Тиоце и чине Руднички поток који има југозападни правац.

На подручју НП Копаоник забележено је 34 река и потока, а који припадају сливу Ибра, односно Мораве. Најдужи ток и највећи број притока има Самоковска река (13 125м и 29 притока), друга по дужини и броју притока је Барска река (5 375 м и 11 притока), а затим Гобељска река (5 250 м и 9 притока).

Остали водотоци на подручју НП Копаоник дужине су 1 до 5 км.

Најзначајнију мрежу притока имају Самоковска и Барска река (10 до 30). Остале текућице имају од 1 до максимално 10 притока.

Највећа река, са највећом количином воде је Самоковска река. Остале реке и потоци су мањег капацитета и само у доба топљења снега или обилнијих киша, располажу са већом количином воде.

1.2. Физичке, хемијске и биолошке карактеристике водених екосистема на подручју НП Копаоник

Ради добијања неопходних података за израду Средњорочног програма извршена су теренска истраживања која су обухватила истраживања морфометријских, физичких и хемијских параметара и на тај начин омогућила увид у основне абиотичке карактеристике водотокова на подручју НП Копаоник.

У истом периоду су узети узорци риба, као и узорци бентосних алги и макрозообентоса, стандардним методама и обрађени како на терену, тако и у лабораторијама.

Овим истраживањима обухваћени су следећи физички и хемијски параметри: морфометрија водених екосистема (ширина корита, дубина воде, карактер дна), физичке особине (температура воде и ваздуха, електропроводљивост, брзина воде, боја и провидност) и хемијске особине (концентрација и сатурација кисеоника, pH воде, концентрација фосфата, нитрата и амонијака)

На основу добијених резултата али и коришћењем података истраживања из предходног периода сви водени екосистеми се према наведеним абиотичким параметрима могу разврстати на следеће групе:

- 1. Веће планинске реке**
- 2. Мање планинске реке**
- 3. Планински потоци**

Физичко хемијске карактеристике по свим истраживаним параметрима су задовољавајуће и показују да водотоци НП Копаоник спадају у прву категорију вода. Загађен је само Велики поток где се изливају отпадне воде из Туристичког центра а истраживања на њему нису ни рађена.

Анализом структуре заједница перифитона и фауне дна се утврђује прва категорија квалитета вода и добра продуктивнос као и биомаса. Овим поступком процењиван је капацитет станишта пре свега у погледу продукције потенцијалне рибље хране.

Укупна биомаса по m^2 дна ових река, а што укључује биомасу сестона и биомасу макрозообентоса је различита. Најмања вредност измерене биомасе констатована је за Лисинску реку. Релативно ниска вредност биомасе забележена је и у доњем току Самоковске и Брзећке реке. Већа вредност биомасе је констатована у горњем току Самоковске реке а највећа вредност биомасе забележена је у Гобелској реци и Паљештичком потоку.

2. САСТАВ РИБЉЕГ ФОНДА, ПРОГРАМ ПОРИБЉАВАЊА ПО ВРСТАМА И КОЛИЧИНАМА РИБА И ВРЕМЕНУ И МЕСТУ ПОРИБЉАВАЊА

2.1. Састав рибљег фонда

Састав рибљег фонда на подручју НП Копаоник процењиван је на основу експерименталног излова током летњег периода 2005. године и мониторинга у 2008. години. Експериментални риболов на свим текућицама Националног парка, извршен је електроагрегатом на дужини сектора од 50м од једне до друге обале. Резултати ових истраживања приказани су у табели 1

ТАБЕЛА 1. *Salmo trutta*, квантитативна структура

ВОДОТОК	Број јединки по километру речног тока	Биомаса по километру речног тока
Самоковска река доњи ток	990	35 кг
Самоковска река средњи ток	600	19 кг
Самоковска река горњи ток	780	29 кг
Гобелска река доњи ток	260	11 кг
Гобелска река горњи ток	400	18 кг
Барска река горњи ток	590	12 кг
Брзећка река средњи ток	430	12 кг
Паљештички поток средњи ток	480	15 кг
Лисинска река средњи ток	55	7 кг

Анализом резултата констатује се у свим истраживаним текућицама НП Копаоник присуство само једне рибље врсте и то поточне пастрмке *Salmo trutta*. Густина популација поточне пастрмке у истраживаним текућицама је различита. Највећа бројност популације забележена је у Самоковској реци (просечно око 790 јединке по километру речног тока), а најмања у лисинској реци и то свега 55 јединки по километру речног тока. Значајну бројност у односу на капацитет и карактеристике станишта имају још и брзећка река, Барска река и Паљештички поток. Гобелска река у односу на капацитет станишта и његове карактеристике има релативно малу густину популације поточне пастрмке и то нарочито у доњем току (просечно око 330 јединки по километру речног тока).

Salmo trutta

2.2. Порибљавање

Анализирајући продуктивност истраживаних брдско-планинских текућица у погледу продукције потенцијалне рибље хране као и раније констатације да поточна пастрмка око 40% хране користи изван воде, и просечне дневне количине хране коју утроси популација риба, добија се груби податак да проценат искоришћености потенцијала станишта износи просечно од 35% до 16%.

На основу ових показатеља као и констатације да је квалитет воде у свим текућицама НП Копаоник, одговарајући за поточну пастрмку сматрамо да се продукција може још повећати. Предвиђене могућности повећања продуктивности би биле такве како би проценат искоришћености потенцијала станишта износио максимално 40%.

У циљу остварења наведене продуктивности у 2009. години се планира порибљавање водотока Националног парка са 33.000 комада млађи или 16.500 комада једногодишње поточне пастрмке. Од тржишта и временских услова зависи која ће узрасна структура бити узета.

ТАБЛА 2. План порибљавања поточном пастрмком текућица НП Копаоник

Текућица	Број локалитета за порибљавање	Комада поточне пастрмке млађи 0+	Комада поточне пастрмке једногодишње 1+	Укупно 0+	Укупно 1+
Самоковска река	3	4 000	2 000	12 000	6 000
Гобелска река	2	3 000	1 500	6 000	3 000
Брзећка река	2	3 000	1 500	6 000	3 000
Барска река	2	2 000	1 000	4 000	2 000
Паљештички поток	2	2 000	1 000	4 000	2 000
Лисинска река	1	1000	500	1 000	500
УКУПНО	13			33 000	16 500

3. МОГУЋНОСТ И НАЧИН ГОДИШЊЕГ ПОВЕЋАЊА РИБЉЕГ ФОНДА У РЕКАМА И ПОТОЦИМА НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА

Предузеће се следеће мере заштите:

- строга забрана сваког риболова
- заштита рибљег плодишта
- развој чуварске службе
- заштита од загађења
- очување постојећег капацитета вода
- уништавање животиња штетних за рибе рибљу млађ и икру
- чишћење и обележавање река и мрестилишта

Заштита рибљих плодишта је један од значајнијих мера које омогућавају природно размножавање риба. Природна плодишта поточне пастрмке налазе се углавном у притокама река на њиховом ушћу или доњем току. То су станишта са шљунком и песком на речном дну, где матице у доба размножавања долазе да баце икру и млеч.

У доба размножавања пратитиће се миграција поточне пастрмке и обележити њихова плодишта. На тим местима спроводити меру забране вађења песка, шљунка као и превоз колима.

Чуварска служба ће се добро обучити и упознати са свим неопходним прописима јер имају посебну улогу у заштити од криволова. У ту сврху се ангажују лица постојеће Надзорне службе који сваке године похађају краћи курс о познавању риба и Закона о рибарству.

Заштита од загађења подразумева правовремено интервенисање код евентуалних акцидентних ситуација проузрокованих лошим функционисањем канализационог система туристичког центра.

Спроводити строгу забрану каптирања извора или одвођење вода из река, изградњу брана и нерационалну сечу шума у пределу изворишта.

Све ове мере и спровођење прописа, Закона о рибарству Србије о ловостају и забрани улова рибе даће допринос побољшању већ постојећег стања и створити базу за развој рибарства на рекама као што је Самоковска река.

Уколико постоји интересовање током године могуће је организовати спортски риболов "улови па пусти" у доњем делу Самоковке реке, уз примену законских прописа и мера предвиђених средњорочним програмом.

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН

Врста посла	Број/комад	Цена по комаду у динарима	Укупно у дин.
Порибљавање поточном пастрмком	16500	46	759.000
Обнављање табли	5	500	2.500
Чишћење река о потока	10 км	1400	14.000
Одржавање курса	1	80.000	80.000
Режијски трошкови			85.500
УКУПНО			941.000

ПРЕДСЕДНИК УПРАВНОГ ОДБОРА
